

Innspill til Rushåndhevingsutvalget

RIO takker for anledningen til å gi innspill til Rushåndhevingsutvalget i deres arbeid med å utrede de straffeprosessuelle sidene ved regjeringens Forebyggings- og behandlingsreform.

RIO er en landsdekkende brukerorganisasjon på rusfeltet. Formålet med vår organisasjon er å markere viktige standpunkter overfor besluttede aktører i samfunnet, på vegne av personer med rusutfordringer. Vi jobber blant annet for å endre en politikk vi anser som stigmatiserende, kostbar og ineffektiv, og som har ført til diskriminering av brukere som har vært systematisk utsatt for uforholdsmessig og usaklig maktbruk fra politiet.

Vi stiller oss undrende til at regjeringen først beklager uforholdsmessig og usaklig tvangsbruk fra politiet mot personer som bruker ulovlige rusmidler, for deretter å søke å gjeninnføre den samme tvangsmiddelbruken.

Videre, er det vanskelig å gi gode innspill til utvalget på de straffeprosessuelle sidene ved regjeringens forebyggings- og behandlingsreform ettersom innholdet i denne reformen ikke er kjent.

For personer som bruker ulovlige rusmidler eller som har utfordringer knyttet til bruk av ulovlige rusmidler, var det bra at Solberg II-regjeringen ønsket å avkriminalisere bruk og besittelse av ulovlige rusmidler. Denne politikktutviklingen var i tråd med anbefalinger fra Verdens Helseorganisasjon, FNs Høykommissær for Menneskerettigheter, og Øsk-komiteen, for å nevne noen.

Som Rusreformutvalget dokumenterte, lot det seg ikke påvise noen sammenheng mellom bruk av straff mot folk som bruker rusmidler, og redusert bruk av rusmidler. Gitt straffens belastende intensjon, dens stigmatiserende effekter, og manglende dokumenterte avskrekkende effekter, vurderte de det som mest hensiktsmessig å bruke andre helserettede virkemidler for å oppnå det ruspolitiske målet om redusert bruk.

Forslaget høstet anerkjennelse under FNs 64. Narkotikakommisjon fra blant andre Det Europeiske Overvåkingskontoret for Narkotika og Narkotikaavhengighet, Verdens Helseorganisasjon, og FNs Høykommissær for Menneskerettigheter.

I utredningen er det også begrunnet hvorfor det ikke gir mening at politiet eller andre skal skille mellom ikke godt avgrensede medisinske eller psykologiske tilstander, for deretter å tildele eller lempe straff for bruk eller besittelse av en mindre mengde rusmidler til eget bruk. Vi er dessuten bekymret for rettssikkerheten til rusavhengige dersom det skulle være slik at de blir bedt om å orientere om de er avhengige eller ikke, altså om de har brukt mye ulovlige rusmidler, som er straffbart, eller ikke.

Noen rettslig definisjon av rusmiddelavhengighet som vil samsvare med den diagnostiske definisjonen av rusmiddelavhengighet, er det vanskelig å se for seg kunne settes ut i praksis uten at det vil føre til risiko for vilkårlig diskriminering. Blant flere årsaker, på grunn av manglende kompetanse hos de som skal gjøre slike vurderinger.

En innføring av et tredje begrep 'begynnende rusavhengighet', illustrerer etter vårt syn kun at det ikke lar seg gjøre å lage klare avgrensninger av personer som har rusutfordringer. Derfor bør man helst la det være, særlig hvis konsekvensen kan være vilkårlig tvangsbruk.

Både faglig og etisk er det derfor vanskelig å øyne noen god begrunnelse for å utvide politiets fullmakter for bruk av tvang.

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, connected strokes. The signature is positioned above the printed name.

Kenneth Arctander Johansen,
Daglig leder